

Stadsrevisionen sammanfattar granskningen av verksamhetsåret 2023

Innehåll

Förord av ordförande	1
Granskning av verksamheterna	2
Kritik riktas till Älvstranden utveckling AB.....	3
Kritik riktas till förskolenämnden	4
Socialnämndernas arbete med kompetensförsörjning	5
Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck	6
Styrning, uppföljning och kontroll av hemvårdsbidrag	7
Samordnade insatser för barn och unga.....	8
Hantering av förorenade områden i stadens tillsynsarbete och stadsplanering	10
Arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.....	11
Avgifter för vatten och avlopp.....	12
Arbetet för att minska energianvändningen i bostäder och lokaler	13
Särskilt stöd i förskolan och grundskolan.....	14
Förebyggande arbete mot arbetslivskriminalitet i underhållsprocessen.....	15
Styrning, kontinuitet och uppföljning av hemtjänst	16
Stadsrevisionen har även granskat	18
Göteborgs Stads årsredovisning 2023	19
Uppföljning av kritik från 2022	22
Stadsrevisionen i Göteborgs Stad	23
Förtroendevalda revisorer	23
Revisorernas granskning	23
Rapportering och kommunikation	24
Språkbruk och revisionstermer.....	24

Förord av ordförande

I den här årsredogörelsen sammanfattar stadsrevisionen den granskning som vi genomfört under revisionsåret 2023. Granskningarna visar att stadens nämnder och bolag i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig verksamhet men att det finns förbättringsområden.

När Sveriges kommuner och Regioner (SKR) beskriver de utmaningar som kommunerna och regionerna står inför lyfter de bland annat ett försämrat ekonomiskt läge, till följd av fortsatt hög inflation och höga räntor, kompetensförsörjningen, klimatförändringarna och kommunernas ansvar i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Hur väl hanterar då Göteborgs Stad dessa problem?

När vi revisorer avgör vad som ska granskas utgår vi från en riskanalys. Med utgångspunkt i riskanalysen har vi under 2023 granskat flera av de områden som beskrivs ovan. I september färdigställdes en granskning av kompetensförsörjning i socialtjänsten och sedan dess har vi tagit beslut om granskningar såväl av stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som av arbetet mot våldsbejakande extremism.

Vi har också granskat hur ett antal fastighetsägande nämnder och bolag arbetar med energieffektivisering i sina fastighetsbestånd. Ett annat riskområde som vi har prioriterat är hur staden arbetar för att motverka välfärdsbrott och oegentligheter. Inom det området har vi granskat hemvårdsbidrag och hur ett antal bostadsbolag arbetar förebyggande mot arbetslivskriminalitet. Revisionskontoret håller i skrivande stund på att avsluta en granskning av kontroll och uppföljning av privata utförare; granskningen planeras bli klar under våren 2024.

När våra granskningar visar på mer omfattande brister kan revisorerna rikta revisionskritik till en nämnd eller en styrelse. Sådan kritik har för 2023 riktats mot Älvstranden utveckling AB i form av en erinran. Till grund för kritiken låg återkommande brister inom bland annat inköps- och upphandlingsområdet, men även att bolagets rutiner för lokaluthyrning brast. Denna brist kan

Foto: Lo Birgersson

ytterst medföra att oseriösa eller brottsliga aktörer får tillgång till stadens lokaler.

Inflationen har börjat vända nedåt men är fortfarande på en hög nivå. För att ändå kunna bedriva ändamålsenlig verksamhet och erbjuda god service till kommuninvånarna måste nämnderna och bolagen prioritera rätt och säkerställa en effektiv kostnadskontroll, både löpande i verksamheten och vid investeringar. Vi revisorer kommer att följa utvecklingen under 2024, bland annat genom att granska just kostnadskontroll vid större investeringar.

Jonas Ransgård, ordförande

Granskning av verksamheterna

Alla kommunala nämnder och styrelser i Göteborgs Stad ansvarar för att deras verksamheter bedrivs enligt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat om. De ansvarar också för att följa de nationella regelverk som i stor utsträckning styr verksamheterna. Revisorerna prövar om verksamheterna sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Om granskningen

All granskning utgår ifrån en revisionsplan som revisorerna beslutar om varje år. Med utgångspunkt i den tar revisorerna fram granskningsplaner för kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen. Revisorerna beslutar även om projektplaner för projektgranskningar, som ofta innefattar flera nämnder och bolag.

I begreppet granska ingår grundläggande granskning, fördjupad granskning, projektgranskning, granskning av delårsrapporter och granskning av årsredovisningen. Den grundläggande granskningen omfattar bland annat måluppfyllelse samt intern styrning och kontroll. Fördjupade granskningar och projektgranskningar genomförs där vår riskanalys visar att den grundläggande granskningen inte kommer att vara tillräcklig.

Kritik riktas till Älvstranden utveckling AB

Lekmannarevisorerna har under året granskat bolagets uthyrning av lokaler. Granskningen visade att det fanns omfattande brister inom området. Uppföljningen av tidigare års rekommendationer inom området inköp och upphandling visade även att det fanns fortsatta brister avseende bolagets direktupphandlingar.

Bolagets rutiner för uthyrning av lokaler är inte ändamålsenliga

Granskningen visade att bolagets arbetsorganisation avseende uthyrning av lokaler var personberoende och att bolagets arbetssätt brast i transparens då det till stora delar var odokumenterat. Bolagets rutiner omfattade inte hur olika kreditsituationer ska hanteras och bolaget hade inte tydliggjort vilka kontroller som ska genomföras i syfte att förebygga risken för att lokaler hyrs ut till oseriösa aktörer.

Granskningen visade även att bolaget inte tillämpat kommunfullmäktiges riktlinje för uthyrning av lokaler till förenings- och kulturlivet. Det fanns därmed risk för att lokaler hyrs ut till föreningar som inte delar stadens grundläggande värderingar. Det fanns även risk för att bolagets arbete med hyressättning medför att föreningar som vill hyra lokaler av staden behandlas olika.

Fortsatta brister inom direktupphandling

Lekmannarevisorernas granskning 2022 resulterade i att bolaget fick två rekommendationer inom området direktupphandling. Bolaget har vidtagit åtgärder, men årets uppföljande granskning visade på fortsatta brister. Dokumentationen har varit bristfällig och inköp har genomförts utan konkurrensutsättning. Direktupphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen har även genomförts.

Bedömning

Granskningen av uthyrning av lokaler visar på omfattande brister och bedömningen är att bolagets rutiner inte är ändamålsenliga samt att den interna kontrollen behöver förbättras. Bolaget

har även en historik av bristande regelefterlevnad inom området inköp och upphandling. Trots åtgärder från bolagets sida visade årets granskning på fortsatta brister. Lekmannarevisorerna ser därför ett behov av att bolaget vidtar mer kraftfulla åtgärder inom området.

Ovan nämnda förhållanden gör att lekmannarevisorerna riktar kritik mot bolaget i form av en *erinran*.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i granskningsredogörelsen för Älvstranden Utveckling AB 2023.

Kritik riktas till förskolenämnden

Stadsrevisionens granskning av förskolenämnden visade att det fanns brister inom ekonomistyrning, arbetet mot hedersrelaterat våld och särskilt stöd.¹ Uppföljningen av tidigare års rekommendationer visade även att vissa av dem kvarstod.

Nämnden har inte fattat beslut om åtgärder för ekonomi i balans

I samtliga uppföljningsrapporter redovisade nämnden ett negativt utfall jämfört med periodiserad budget och i slutet av året bedömdes dessutom att det fanns risk för att det inte skulle bli ett nollresultat. Trots detta fattade inte nämnden beslut om åtgärder för en ekonomi i balans.

Brister i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Det fanns brister i nämndens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Personalens kompetens varierade, det förekom att personalen upprätthöll hedersnormer, det saknades rutiner för att upptäcka om barn var utsatta, det var bristande samverkan med socialtjänsten och arbetet följdes inte upp.

Brister i arbetet med särskilt stöd

Även i nämndens arbete med särskilt stöd fanns brister. Det var otydligt vad särskilt stöd i förskolan innebar, personalens kompetens varierade, det fanns risk för att barnens behov av särskilt stöd inte tillgodosågs och för bristande likvärdighet samt att uppföljningen behövde stärkas.

Rekommendationer kvarstod inom det systematiska brandskyddsarbetet

Revisorerna har under flera år granskat systematiken i nämndens brandskyddsarbete. Vid årets uppföljning framkom att nämnden vidtagit flera åtgärder, men att vissa brister fortfarande kvarstod. Det handlade om skriftliga och dokumenterade riskanalyser, tillräcklig mängd utrymningsövningar samt egenkontroller.

¹ Se *Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck* på s 6 och *Särskilt stöd i förskolan och grundskolan* på s 14.

Rekommendationer kvarstod i arbetet med utlämnande av allmän handling

Uppföljningen av nämndens arbete med utlämnande av allmän handling visade att nämnden genomfört vissa åtgärder, men att merparten av åtgärderna planerades att genomföras först under år 2024. Det handlade om utbildning för rektorerna och intern kontroll.

Bedömning

Den samlade bedömningen utifrån årets granskning av nämnden är att verksamheten endast delvis har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi ser allvarligt på att nämnden inte har agerat på de negativa budgetavvikelserna under året och att nämnden inte har fattat nödvändiga beslut om åtgärder för att få ekonomi i balans. Dessutom visar granskningen av särskilt stöd på brister och trots åtgärder från nämndens sida angående det systematiska brandskyddsarbetet kvarstår brister. Dessa är väsentliga processer i förhållande till nämndens grunduppdrag. Vad gäller brandskyddsarbetet noterar vi att nämnden har genomfört en rad viktiga åtgärder. Vi bedömer därmed att nämnden delvis har förbättrat arbetet, men att det fortfarande inte genomförs på ett sådant sätt som stadens riktlinjer förutsätter.

Även rekommendationerna kring utlämnande av allmän handling kvarstår. Möjligheten att ta del av offentliga handlingar är en väsentlig del av offentlig verksamhets transparens. Sammantaget ser vi därför ett behov av att nämnden vidtar åtgärder för att stärka den interna styrningen och kontrollen av sin verksamhet. Ovan nämnda förhållanden gör att revisorsgruppen riktar kritik till nämnden i form av en *erinran*.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsredogörelsen för förskolenämnden 2023.

Socialnämndernas arbete med kompetensförsörjning

Stadsrevisionen har granskat kompetensförsörjning inom stadens socialnämnder. Granskningen omfattade socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst och syftade till att bedöma om nämnderna bedriver ett systematiskt och strategiskt kompetensförsörjningsarbete.

Bedömningar och analyser av kompetensförsörjningsbehoven

Enligt stadens styrande dokument för styrning, uppföljning och kontroll samt kompetensförsörjning ska nämndernas verksamheter styras och följas upp på ett systematiskt sätt. Nämnderna ska systematiskt planera och följa upp att verksamheterna har rätt kompetens i förhållande till verksamheternas innehåll och utveckling. Granskningen visade att samtliga nämnder hade identifierat risker kopplade till kompetensförsörjning i sina samlade riskbilder. Nämnderna använde även resultatet från medarbetarenkäter och avgångssamtal för att identifiera förbättringsområden. Vi bedömde att samtliga nämnder brast i sitt arbete med att analysera kompetensförsörjningsbehovet och att analysera dess orsaker.

Organisering och planering av kompetensförsörjningsarbetet

Enligt Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare ansvarar stadsledningskontoret för att leda, samordna och följa upp programmet för hela staden. Respektive nämnd ansvarar i sin tur för att genomföra programmet. Granskningen visade att ansvarsfördelningen i olika HR-processer upplevdes som tydlig, men att ansvarsfördelningen för det strategiska arbetet upplevdes som mindre tydligt. Planeringen av nämndernas kompetensförsörjning skedde framför allt inom ramen för den ordinarie verksamhetsplaneringen. Utifrån den information som redovisats gick det inte att få en samlad bild av verksamheternas utmaningar och planerade åtgärder.

Uppföljning av kompetensförsörjningsarbetet

De granskade nämnderna följde upp sina kompetensförsörjningsåtgärder både inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning och genom medarbetarenkäter och medarbetar- och avgångssamtal. Enskilda åtgärder och deras eventuella effekt för kompetensförsörjningen följdes inte upp på ett systematiskt och strukturerat sätt.

Bedömning

Vår samlade bedömning var att de granskade nämnderna arbetat aktivt med frågan om kompetensförsörjning, men att det fanns förbättringsområden. Rekommendationer lämnades till samtliga granskade nämnder.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsrapporten *Granskning av socialnämndernas arbete med kompetensförsörjning, 2023-09-01*, samt i de granskade nämndernas revisionsredogörelser för 2023.

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Stadsrevisionen har granskat stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck rörande barn och unga. Syftet var att bedöma om förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden Hisingen och socialnämnden Nordost arbetade ändamålsenligt med frågorna.

Personalen behövde ökad kompetens

Det varierade i vilken grad personalen hade fått kompetensutveckling om hedersrelaterat våld och förtryck. Det fanns behov av mer utbildning. Det framkom också uppgifter om att det fanns personal som upprätthöll hedersnormer vilket försvårade arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Få av orosanmälningarna för barn och unga 0–19 år som rörde hedersrelaterat våld hade inkommit från skolorna. Ingen hade kategoriserats som inkommen från förskolan.

Olika arbetssätt och bristande samverkan

Socialförvaltningarna hade tagit fram egna rutiner och/eller arbetssätt för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det varierade i vilken grad resursteamens heder användes som stöd. Man kunde ha olika syn på vilket stöd och skydd utsatta skulle ges. Det saknades rutiner för samverkan mellan socialtjänsten och förskolan/skolan i ärenden som rörde heder.

Uppföljningen kunde förbättras

Förskolenämnden, grundskolenämnden och socialnämnden Hisingen hade inte gjort någon uppföljning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Bedömning

Den sammanvägda bedömningen var att alla nämnder behövde utveckla arbetet, även om nämnderna hade kommit olika långt. Vår bedömning var att utbildningsnämnden hade kommit längst.

Vi bedömde att det fanns ett strategiskt arbete i staden med frågorna genom att det finns en plan för arbetet, ett stödcentrum och resursteamens heder. Trots det fungerade det inte fullt ut i praktiken. Nämnderna hade inte säkerställt att personalen hade den kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck som de behövde. Vi menade att det innebar en risk att barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck inte upptäcks och därmed inte får det stöd och skydd de har rätt till. Vi såg också allvarligt på att det i granskningen framkom uppgifter om att det fanns personal som upprätthöll hedersnormer och därmed inskränkte barn och ungas fri- och rättigheter.

Socialförvaltningarnas arbete med att utreda och ge stöd och skydd vid hedersrelaterat våld och förtryck behövde utvecklas och bli mer likvärdigt med hjälp av stadengemensamma rutiner. Det fanns risk för att stadens satsningar på resursteamens heder blev ineffektiva om teamens kunskap och erfarenheter inte togs tillvara i tillräcklig utsträckning. Nämnderna hade inte heller fungerande former för samverkan i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Vidare bedömde vi att förskolenämnden, grundskolenämnden och socialnämnden Hisingen inte arbetade systematiskt med att följa upp och utvärdera arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsrapporten, *Granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck*, 2023-09-19, samt i revisionsredogörelserna för de granskade nämnderna 2023.

Styrning, uppföljning och kontroll av hemvårdsbidrag

Stadsrevisionen har granskat hemvårdsbidrag. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden arbetade systematiskt med styrning, uppföljning och kontroll för att minska risken för felaktiga utbetalningar av hemvårdsbidrag. I detta ingick att bedöma om nämnderna hade tillräckliga rutiner för att förebygga och upptäcka välfärdsbrott i form av fusk från bidragstagarnas sida.

Förebyggande arbete genomfördes med hjälp av kontroller

Både nämnderna använde sig av olika typer av kontroller i handläggningen av hemvårdsbidrag. Förvaltningarna ansåg däremot att risken för välfärdsbrottslighet var låg vid handläggningen av hemvårdsbidrag och man hade inte gjort några analyser av var riskerna faktiskt var störst. Båda förvaltningarna gjorde egenkontroller av handläggningen men saknade systematiska arbetsätt kring dessa kontroller.

Regelverket för hemvårdsbidrag var otydligt

Regelverket för hemvårdsbidrag beslutades av kommunfullmäktige 2005. Förvaltningarna upplevde inte att reglerna gav det stöd som behövdes för att handläggningen skulle kunna göras på ett bra sätt. Det riskerade att leda till bristande likvärdighet inom staden.

Förvaltningen för funktionsstöd hade tagit fram en egen vägledning för handläggningen av hemvårdsbidrag. Vägledningen förtydligade och förklarade hur stadens regler skulle användas. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen hade ingen motsvarande vägledning.

Hemvårdsbidrag omprövades varje år

Hemvårdsbidrag beviljades för ett år i taget och skulle sedan omprövas. I samband med omprövningen gjorde socialsekreterarna en ny bedömning av den sökandes behov och av vårdarens lämplighet. Omprövningen uppfattades som en

viktig del av uppföljningen. Granskningen visade att omprövningen skedde årligen inom båda förvaltningarna.

Bedömning

Vi bedömde att arbetet med att minska felaktiga utbetalningar av hemvårdsbidrag i huvudsak genomfördes systematiskt hos nämnden för funktionsstöd. Vi bedömde att äldre samt vård- och omsorgsnämnden i vissa delar bedrev ett systematiskt arbete men att nämnden behövde stärka sin styrning och kontroll av hemvårdsbidraget. Vi bedömde vidare att förvaltningarna borde analysera var riskerna är som mest framträdande för att på ett bättre sätt kunna avgöra om de gör rätt typer av kontroller. Arbetet med egenkontroller borde också göras mer likartat inom de båda förvaltningarna.

Vi bedömde också att nämnderna inte fullt ut har funktionella rutiner för handläggning av hemvårdsbidrag. Nämnderna behövde därför uppmärksamma kommunstyrelsen på att regelverket bör ses över. Mot bakgrund av de brister som framkom i granskningen lämnade vi rekommendationer till nämnderna. Nämnderna har vid sina respektive möten i december 2023 hemställt till kommunstyrelsen om att ändra regelverket.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsrapporten *Styrning, uppföljning och kontroll av hemvårdsbidrag, 2023-10-17*, samt i de granskade nämndernas revisionsredogörelser för 2023.

Samordnade insatser för barn och unga

Stadsrevisionen har tillsammans med revisorerna i Västra Götalandsregionen granskat samverkan kring barn och unga. Granskningen har omfattat grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Sydväst, styrelsen för Habilitering & Hälsa, styrelsen för Närhälsan, styrelsen för Regionhälsan, styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset och utbildningsnämnden. Syftet med granskningen var att bedöma om Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen samverkar på ett ändamålsenligt sätt kring de barn som bedömts ha behov av samordnade insatser.

Nämnderna och styrelsernas styrning och uppföljning behöver stärkas

Det finns en struktur för samverkan och för att implementera överenskommelsen mellan Västra Götalands kommuner och Västra Götalandsregionen. De granskade nämnderna och styrelserna ingår i denna struktur, men granskningen visade att representation och överföring av information tillbaka till respektive linjeorganisation är utvecklingsområden. Adekvat representation i samverkansstrukturen är avgörande för att nämnderna och styrelserna ska kunna samverka på ett likvärdigt sätt. Granskningen visade att samordnad individuell plan (SIP) som verktyg för samverkan används ute i verksamheterna. Däremot fanns det brister i styrning både på styrelse- respektive nämndnivå och på förvaltningsövergripande nivå. Detta medför risker för att barn och unga inte får de samordnade insatser som lagstiftning och överenskommelsen syftar till att säkerställa.

Det pågick vid granskningens genomförande ett implementeringsarbete av de styrande dokumenten. Dock fanns det en bristande samsyn kring vissa delar, vilket medför en risk för att olika arbetssätt växer fram. Vidare saknade nämnderna och styrelserna systematiska arbetsätt för att följa upp hur verksamheterna arbetar med samordnade insatser för barn och unga. Den bristande uppföljningen gör att verksamheternas arbete med SIP är svårt att utvärdera dels inom

respektive linjeorganisation dels på en övergripande nivå inom samverkansstrukturen.

SIP-dokumentationen hanteras manuellt

Vi såg att samordnade individuella planer upprättas delvis enligt regelverket men att det fanns utvecklingsmöjligheter vad gäller bland annat enhetlig tillämpning, dokumentation av samtycke samt dokumentation av barnrättsperspektivet. Uppföljning på individnivå skedde i allt väsentligt enligt regelverket.

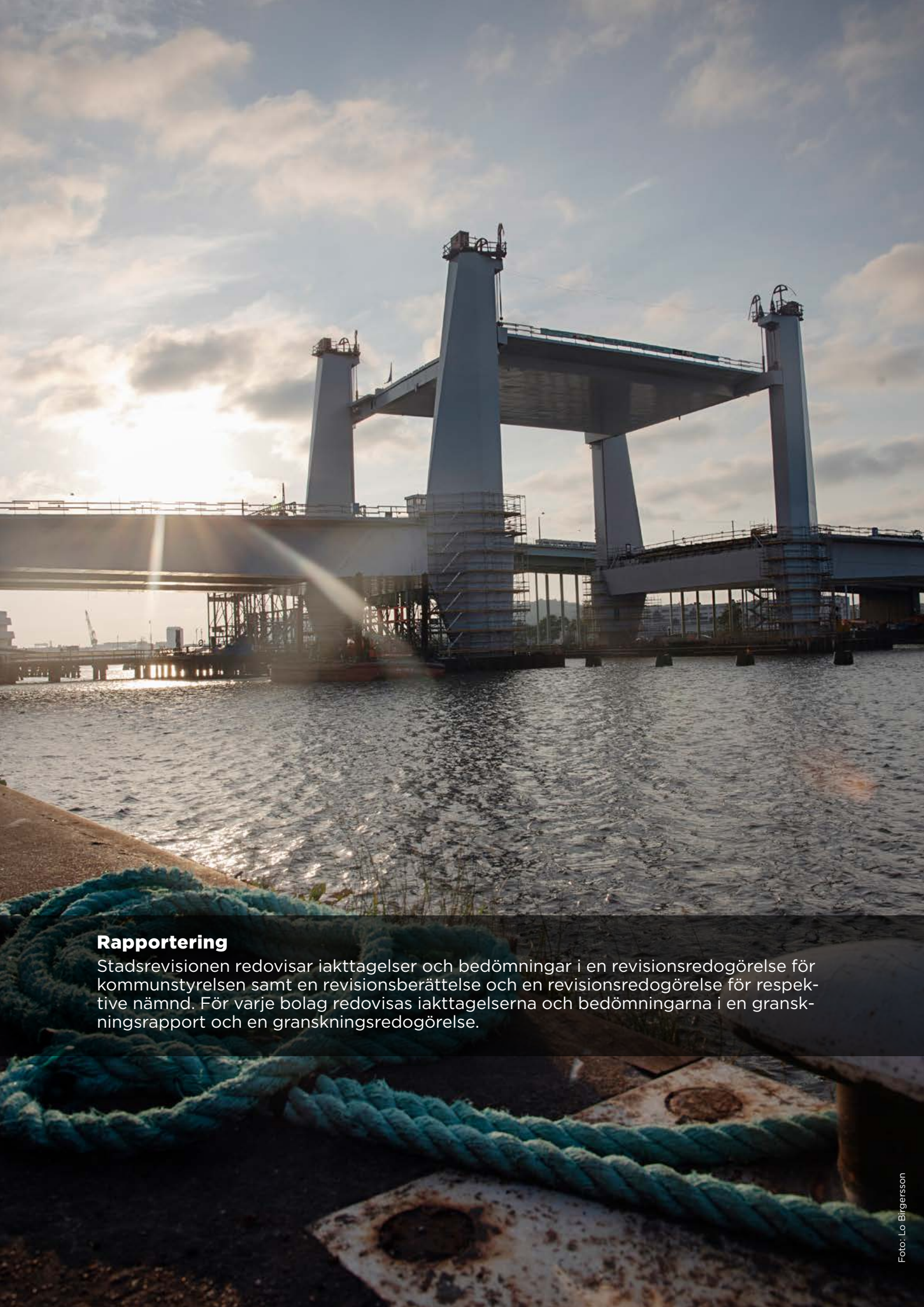
Förvaringen och hanteringen av SIP-dokumentation skedde delvis i enlighet med regelverket. Vi kunde konstatera att it-tjänsten SAMSA inte användes som tänkt för samordnad individuell plan för barn och unga. Dokumentationen hanterades i stället manuellt vilket medförde ett administrativt merjobb som upplevdes som betungande av den samordnande parten. Den administrativa belastningen att initiera en SIP-process riskerar att hämma användandet av SIP som verktyg för samverkan.

Bedömning

Den samlade bedömningen var att de granskade nämnderna och styrelserna endast delvis hade säkerställt en ändamålsenlig samverkan kring de barn och unga som bedömts ha behov av samordnade insatser. Rekommendationer lämnades till samtliga granskade nämnder och styrelser.

Mer om granskningen

Läs mer i revisionsrapporten *Samordnade insatser för barn och unga*, 2023-12-14, samt i de granskade nämndernas revisionsredogörelser för 2023.

Rapportering

Stadsrevisionen redovisar iakttagelser och bedömningar i en revisionsredogörelse för kommunstyrelsen samt en revisionsberättelse och en revisionsredogörelse för respektive nämnd. För varje bolag redovisas iakttagelserna och bedömningarna i en granskningsrapport och en granskningsredogörelse.

Hantering av förorenade områden i stadens tillsynsarbete och stadsplanering

Stadsrevisionen har granskat tillsynen av förorenade områden och hur tillsynen beaktas i stadsplaneringsprocessen. Syftet med granskningen var att bedöma om miljö- och klimatnämnden och stadsbyggnadsnämnden har ett ändamålsenligt arbete med förorenade områden. Syftet var också att bedöma om det fanns förutsättningar för en god ekonomistyrning i den strategiska stadsplaneringen.

Miljö- och klimatnämndens tillsynsansvar

Granskningen visade att den lagstadgade tillsynen inte genomförts i alla delar. Miljö- och klimatnämnden beskrev i sin plan för tillsynsarbetet att den egeninitierade tillsynen behöver prioriteras för att klara uppsatta miljömål, få en heltäckande bild av föroreningssituationen i staden och för en resurseffektiv stadsplanering. Den egeninitierade tillsynen har saknat resurser och har prioriterats ner under lång tid.

Stadsbyggnadsnämndens ansvar

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för att pröva hur mark- och vattenområden i kommunen kan användas och bebyggas. Marken ska vara säkert utifrån sitt ändamål och eventuella föroreningar ska kartläggas och riskerna ska bedömas. Översiktsplanen tillsammans med dess tematiska tillägg är centrala för styrningen av arbetet med förorenade områden. Granskningen visade att informationen i det tematiska tillägget till översiktsplanen i delar var inaktuell. Vidare framkom att beslutsunderlagen i detaljplane- och bygglovsärenden i delar kunde stärkas.

Uppskattningen av kostnader och risker kan stärkas

Stadsbyggnadsnämndens dokumentation av risker och kostnader avseende förorenade områden behövde stärkas i alla led i den strategiska stadsplaneringsprocessen där nämnden är ansvarig. Anledningen till det är att nämndens underlag ligger till grund för de efterföljande stegen i stadsplaneringsarbetet och exploateringsprocessen, inklusive den ekonomiska redovisningen.

Samverkan kan utvecklas

Nämnderna behövde utveckla former för samverkan i arbetet med förorenade områden. En fungerande samverkan mellan miljö- och klimatnämnden och stadsbyggnadsnämnden stärker förutsättningarna för en säker stadsplaneringsprocess.

Bedömning

Vår bedömning är att nämnderna, utifrån sina respektive ansvar, behöver utveckla arbetet kopplat till hanteringen av förorenade områden. Miljö- och klimatnämnden har inte genomfört den lagstadgade tillsynen i alla delar. Den egeninitierade tillsynen saknar resurser och har prioriterats ner under lång tid. Vår bedömning är att det kan leda till att nämnden inte genomför delar av reglementet och inte fullt ut beaktar miljöbalkens krav.

För att säkerställa en ändamålsenlig styrning behöver stadsbyggnadsnämnden se över och uppdatera översiktsplanen. Vi bedömer vidare att beslutsunderlagen i detaljplane- och bygglovsärenden behöver stärkas. Det är allvarligt att det i granskningen framkommit att ärenden som rör byggnationen av en skola och en förskola inte hanterats enligt gällande reglering. Särskild hänsyn behöver tas till föroreningar när barn ska vistas på området.

Vår granskning visar också att stadsbyggnadsnämndens dokumentation av risker och kostnader avseende förorenade områden behöver stärkas i alla led i den strategiska stadsplaneringsprocessen där nämnden är ansvarig. Det är vår mening att uppgifterna krävs för att kunna säkra markens lämplighet både utifrån ett verksamhets- och ett ekonomistyrningsperspektiv. Mot bakgrund av de brister som framkom i granskningen lämnade vi rekommendationer till båda nämnderna.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsrapporten *Hanteringen av förorenade områden i stadens tillsynsarbete och stadsplanering*, 2024-02-06, samt i de granskade nämndernas revisionsredogörelser för 2023.

Arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings

Stadsrevisionen har granskat Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Granskningen omfattade kommunstyrelsen, socialnämnderna Centrum och Nordost, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för demokrati och medborgarservice. Syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna bedriver ett ändamålsenligt arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Kunskapsinventering och utbildningsplaner saknades i många fall

Nämnden för demokrati och medborgarservice, grundskolenämnden och utbildningsnämnden hade inte identifierat vilka kunskapsbehov rörande våldsbejakande extremism och radikaliserings som fanns i de egna organisationerna eller upprättat de utbildningsplaner som krävs för att tillgodose behoven. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden hade dock erbjudit en grundläggande utbildning för samtliga medarbetare. Endast utbildningsnämnden hade identifierat vilka medarbetare som var i behov av fördjupad utbildning vilket är ett krav enligt stadens riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

De granskade skolorna utgick från Skolverkets råd och riktlinjer

Revisionskontoret kunde konstatera att de granskade skolorna arbetade förebyggande mot våldsbejakande extremism på de sätt som Skolverkets råd och riktlinjer föreskriver men att arbetet med kontroversiella frågor kunde stärkas. Skolnämnderna hade även säkerställt att det finns rutiner för orosanmälningar och att dessa var kända i verksamheten.

Socialnämndernas arbete mot våldsbejakande extremism hade flera brister

Störst brister fanns hos socialnämnderna. Nämnderna hade inte identifierat hur kunskapsläget

avseende våldsbejakande extremism och radikaliserings såg i respektive förvaltning eller vilka behov som fanns av kompetensutveckling inom området. Nämnderna hade heller inte genomfört den obligatoriska verksamhetsspecifika planeringen kring våldsbejakande extremism. Nämndernas lägesbilder kring de våldsbejakande miljöerna i staden saknade obligatorisk information om geografiska platser, lokaler, verksamheter, propagandaspridning och rekrytering. Nämnderna saknade också ett systematiskt arbete med återvändare. Det stödande resursteam mot våldsbejakande extremism som finns i staden var okänt och användes i låg utsträckning. Likaså arbetade stadens avhopparverksamhet inte på det sätt som kommunfullmäktige bestämt.

Kommunstyrelsen ledde och samordnade stadens arbete

Kommunstyrelsen hade i allt väsentligt organiserat sitt arbete på det sätt som stadens riktlinje föreskriver. Däremot hade kommunstyrelsen inte tillhandahållit den grundläggande utbildning till stadens nämnder och bolag som krävdes enligt riktlinjen. Vår granskning visade också att den stadenövergripande lägesbilden över hur extremistmiljöerna i Göteborg ser ut inte uppdaterats sedan 2018.

Bedömning

Sammanfattningsvis bedömde stadsrevisionen att kommunstyrelsen, grundskolenämnden och utbildningsnämnden bedrev ett ändamålsenligt arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings men att socialnämnderna och nämnden för demokrati och medborgarservice inte gjorde det. Rekommendationer lämnade till samtliga nämnder och kommunstyrelsen.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsrapporten *Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings*, 2024-02-06, samt i revisions- och granskningsredogörelser för de granskade nämnderna och kommunstyrelsen 2023.

Avgifter för vatten och avlopp

Stadsrevisionen har granskat avgifter för vatten och avlopp i Göteborgs Stad. Syftet med granskningen, som omfattade kretslopp och vattennämnden, Gryaab AB och kommunstyrelsen, har varit att bedöma om Göteborgs Stads taxa för vatten- och avloppstjänster är utformad och tillämpas på ett ändamålsenligt sätt.

Taxeföreskriften är inte helt ändamålsenligt utformad

Kretslopp och vattennämnden är ansvarig för att ta fram förslaget till va-taxa för Göteborgs Stad som fullmäktige sedan beslutar om. Granskningen visade att taxeföreskriften behöver utvecklas och att samstämmigheten mellan va-föreskrifterna, prislistan och interna anvisningar behöver förbättras. Vi bedömer att taxeföreskriften för Göteborgs Stad inte är helt ändamålsenligt utformad.

Vad som är nödvändiga kostnader behöver utredas

Endast nödvändiga kostnader ska ligga till grund för avgiftsuttaget för va-tjänsterna. Kretslopp och vattennämnden behöver utveckla hanteringen av taxor och va-avgifter utifrån vattentjänstlagens krav på nödvändiga kostnader och en rättvis och skälig fördelning av kostnader. Nämnden ska kunna ta fram sammanställningar som visar fördelningen av kostnader och intäkter för respektive vattentjänst.

Kretslopp och vattennämnden och kommunstyrelsen behöver samverka för att utreda hanteringen och finansieringen av de kostnader som va-kollektivet i nuläget står för men som skattekollektivet ska bekosta.

Kommunstyrelsen behöver tydliggöra formerna och befogenheterna för hur kretslopp och vattennämnden ska bevaka va-kollektivets intressen i förhållande till Gryaab. Det gäller i synnerhet uppföljningen av att va-kollektivet endast står för nödvändiga kostnader.

Det är positivt att en översyn pågår av de avtal som tecknats med andra kommuner om försäljning av dricksvatten. Det är angeläget att beräkningarna beaktar utgifter för investeringar

i Göteborgs Stads anläggningar, för att i förlängningen säkerställa att va-kollektiven betalar skäliga och rättvisa avgifter.

Redovisningen av intäkter och kostnader för sidoordnad verksamhet behöver utvecklas

Gryaab är huvudman för va-anläggningen för avloppsvattenrening och behöver anpassa sin redovisning därefter. Intäkter och kostnader från sidoordnad verksamhet behöver särredovisas. Kommunstyrelsen behöver ta fram principer för hur intäkter och kostnader från sidoordnad verksamhet ska hanteras och redovisas inom va-verksamheten.

Vi bedömer vidare att kretslopp och vattennämnden reglerar skuld och fordran till va-kollektivet, men att underlaget och särredovisningen för hela va-verksamheten, det vill säga både Gryaab AB:s och kretslopp och vattennämndens anläggning, behöver utvecklas för att säkerställa en korrekt reglering av skulder och fordran.

Kommunstyrelsen behöver stärka uppsikten över va-verksamheten

Vi bedömer att kommunstyrelsen behöver utveckla sin uppsikt och uppföljning av hela va-verksamheten för att säkerställa en ändamålsenlig va-taxa; detta för att säkerställa att va-anläggningen organiseras på ett effektivt sätt.

Bedömning

Den sammanvägda bedömningen är att utformningen och tillämpningen av Göteborgs taxa för vatten och avloppstjänster behöver utvecklas. Rekommendationer lämnas till samtliga granskade verksamheter.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsrapporten *Granskning av avgifter för vatten och avlopp i Göteborg Stad, 2024-03-19*, samt i revisionsredogörelserna för kretslopp och vattennämnden och kommunstyrelsen 2023.

Arbetet för att minska energianvändningen i bostäder och lokaler

Revisionskontoret har granskat om stadsfastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, Familjebostäder i Göteborg AB och Higab AB bedriver ett ändamålsenligt arbete för att uppnå fullmäktiges mål om minskad energianvändning i bostäder och lokaler år 2030.

De organisatoriska förutsättningarna varierar

Nämnderna och bolagen har i huvudsak avsatt personella resurser för att driva och samordna ett systematiskt miljöarbete. Resurserna kan dock stärkas vid Familjebostäder och till viss del vid Higab. Samtliga verksamheter har särskilda avdelningar eller enheter med ansvar för övergripande energieffektiviseringsfrågor. Hur arbetet har organiserats, och kopplingen till det systematiska miljöarbetet, varierar mellan verksamheterna

Det finns lokala energimål

Nämnderna och bolagen har kartlagt sin energianvändning i bostäder och lokaler. Stadsfastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden och Familjebostäder har lokala mål som handlar om att minska energianvändningen till år 2030. Målen framgår inte alltid av verksamhetsplanerna och det varierar hur tydligt målen har kopplats till fullmäktiges mål i miljö- och klimatprogrammet. Higabs styrelse har under 2023 tydliggjort att bolaget arbetar utifrån fullmäktiges mål om att minska energianvändningen med 30 procent till år 2030. Det framgår dock inte vad målet innebär konkret för bolaget i form av minskad energianvändning. Styrelsen bör därför fastställa ett specificerat målvärde för den totala energianvändningen per kvadratmeter år 2030.

Åtgärderna i energiplanen behöver omhändertas mer systematiskt

Energieffektiviseringsarbetet sker till stor del genom verksamheternas ordinarie underhålls- och investeringsprocesser. Nämnderna och bolagen har upprättat energieffektiviseringsplaner eller motsvarande underlag. Strukturen och utformningen av dessa, och hur långt verksamheterna

har kommit i implementeringen och uppföljningen, varierar dock. Den nybildade stadsfastighetsnämndens energieffektiviseringsplan upprättades, liksom nämndens lokala energimål, av den tidigare lokalnämnden och innan miljö- och klimatprogrammet fastställdes av fullmäktige. Stadens nya organisation för stadsutveckling innebär även att ett flertal bebyggda fastigheter överfördes till den nya nämnden. Energiförbrukningen för dessa byggnader har därmed inte legat till grund för det nuvarande energimålet och planeringsarbetet. Nämnden behöver därför aktualisera och fastställa målet och energieffektiviseringsplanen på nytt. När det gäller arbetet med att omhänderta de energieffektiviseringsåtgärder som nämnderna och bolagen har tilldelats i fullmäktiges energiplan bedömer vi att systematiken för detta behöver stärkas vid samtliga granskade verksamheter.

Bedömning

Revisionskontoret bedömer att verksamheterna i huvudsak bedriver ett ändamålsenligt arbete för att uppnå målet om minskad energianvändning i bostäder och lokaler år 2030, även om ett antal förbättringsområden har identifierats i granskningen. Det handlar framför allt om att upprätta tydligare lokala energimål och om att öka systematiken i planeringen och uppföljningen av energiåtgärder. Rekommendationer lämnades till stadsfastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, Familjebostäder i Göteborg AB och Higab AB.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsrapporten *Göteborgs Stads arbete för att minska energianvändningen i bostäder och lokaler*, 2024-03-11, samt i de granskade nämndernas och bolagens revisions- och granskningsredogörelser för 2023.

Särskilt stöd i förskolan och grundskolan

Stadsrevisionen har granskat förskolenämndens och grundskolenämndens arbete med särskilt stöd. Syftet var att bedöma om nämnderna arbetade ändamålsenligt med att ge särskilt stöd utifrån barnens och elevernas behov.

Risk att barns och elevers behov av särskilt stöd inte tillgodosågs

I granskningen av såväl förskolan som grundskolan framgick det att åtgärder för en ekonomi i balans hade inverkat negativt på möjligheterna att ge särskilt stöd och att likvärdigheten försämrats. I förskolan hade antalet barn i barngrupperna ökat samtidigt som antalet förskollärare hade minskat. I grundskolan hade personalminskningar lett till färre vuxna över lag och till färre specialpedagoger. De flesta av rektorerna i granskningen ansåg att nämnderna inte hade säkerställt att det fanns tillräckliga resurser för att tillgodose barnens och elevernas behov av särskilt stöd.

Kompetensfrågan en stor utmaning i förskolan

I förskolan fanns arbetssätt för att uppmärksamma om barn var i behov av särskilt stöd. Det genomfördes kartläggningar och upprättades handlingsplaner. Samtidigt så framgick att det var otydligt vad särskilt stöd i förskolan innebär. Personalens kunskap i att möta barn i behov av särskilt stöd varierade.

Brister i anmälan, utredning och dokumentation i grundskolan

I grundskolan anmäldes det inte alltid till rektorn om en elev riskerade att inte nå godkänt betyg. Likaså inleddes inte alltid utredningar skyndsamt. Vi identifierade några avvikelser i åtgärdsprogrammen och det fanns elever som fick särskilt stöd utan att ett åtgärdsprogram hade utarbetats.

Uppföljningen av särskilt stöd kan utvecklas

I både förskolan och grundskolan följdes arbetet med särskilt stöd upp på individnivå men inte på en mer aggregerad nivå av rektorerna. Grund-

skolenämnden följde delvis upp arbetet, men inte förskolenämnden.

Bedömning

Stadsrevisionens bedömning är att förskolenämnden delvis har ett ändamålsenligt arbete och att grundskolenämnden inte har ett ändamålsenligt arbete med särskilt stöd. Båda nämnderna behöver utveckla det systematiska arbetet inom området.

Vi menar att förskolenämnden behöver skapa en samsyn i vad särskilt stöd i förskolan innebär och säkerställa att personalen har den kompetens om särskilt stöd som de behöver.

Vi bedömer att grundskolenämnden behöver säkerställa att det anmäls till rektorn om en elev riskerar att inte nå godkänt betyg och att utredningar inleds skyndsamt. Nämnden behöver vidta åtgärder så att åtgärdsprogrammen utformas korrekt.

Utifrån granskningens iakttagelser bedömer vi att nämnderna inte säkerställt att alla barns och elevers behov av särskilt stöd tillgodoses. Det är viktigt att nämnderna kontinuerligt följer upp om enheterna har tillräckliga resurser för att uppfylla de krav som ställs i fråga om särskilt stöd. Vi bedömer att det finns risk för att barnen och eleverna inte erbjuds likvärdiga förutsättningar för utveckling och lärande.

Nämnderna och rektorerna kan också stärka uppföljningen av arbetet med särskilt stöd så att eventuella brister identifieras och kan åtgärdas.

Rekommendationer lämnas till båda nämnderna.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsredogörelserna för de granskade nämnderna 2023.

Förebyggande arbete mot arbetslivskriminalitet i underhållsprocessen

Lekmannarevisorerna har granskat det förebyggande arbetet mot arbetslivskriminalitet i byggprocessen på bostadsbolagen Bostads AB Poseidon, Familjebostäder i Göteborg AB, Gårdstensbostäder AB och Göteborgs stads bostadsaktiebolag samt på Förvaltnings AB GöteborgsLokaler. Syftet med granskningen var att bedöma om styrelserna i de granskade bolagen har säkerställt en god intern kontroll som förebygger risken för arbetslivskriminalitet i underhållsprocessen.

Bolagen hade en riskmedvetenhet

Riskhantering ska vara en integrerad del av i bolagsstyrelsens styrning och beslutsfattande. De granskade bolagen saknade risker i sina samlade riskbilder med direkt koppling till arbetslivskriminalitet. Däremot hade flera av bolagen risker kopplade till oegentligheter, bland annat gällande entreprenörer, i de samlade riskbilderna. Bolagen visade vidare på en riskmedvetenhet genom att de genomförde olika kontroller av tilltänkta leverantörer.

Bolagens avtal innehöll nödvändiga arbetsrättsliga krav

Enligt Göteborgs stads riktlinje för inköp och upphandling ska en sund konkurrens eftersträvas vid upphandling. Styrelsen ansvarar för att arbetsrättsliga och andra villkor ställs i upphandlingar. Granskningen visade att bolagens avtal innehåller ett antal arbetsrättsliga krav, exempelvis avseende lön, semester och arbetstid. Avtalen innehöll även villkor som syftar till att skydda bolagen som från risker kopplade till arbetslivskriminalitet, exempelvis behörighetskrav, krav på registrering hos Skatteverket och krav på användande av ID06.

Rutiner för avtalsuppföljning avseende arbetslivskriminalitet behöver stärkas

Styrelsen ansvarar för att bolagets egna avtal följs upp. Syftet med avtalsuppföljningen är att säkerställa att villkoren i avtalen följs under hela

avtalsperioden. Granskningen visade att bolagens avtalsuppföljning framför allt avser de ekonomiska och innehållsmässiga resultaten i underhållsprocessen. Viss uppföljning av krav kopplade till arbetslivskriminalitet skedde, exempelvis vid byggmöten.

Samverkan med andra aktörer varierade

I Göteborgs Stads program för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete lyfts vikten av att dela och ta tillvara erfarenheter kopplade till det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete inom staden. Granskningen visade att bolagen samverkar med andra aktörer inom och utanför kommunen, dock i varierande grad. Framför allt sker samarbete med andra bolag i koncernen inom ramen för koncernens rådsstruktur, men också med Inköps och upphandlingsnämnden.

Bedömning

Sammanfattningsvis är det lekmannarevisorernas bedömning att de förvaltande bolagens förebyggande arbete för att motverka arbetslivskriminalitet behöver stärkas i delar. Bolagen har skapat goda förutsättningar för att motverka arbetslivskriminalitet i underhållsprocessen genom att ställa tydliga krav på entreprenörer i upphandlingar och avtal. Samtidigt är bolagens uppföljning av avtalen endast inriktad på det ekonomiska utfallet. Bolagen saknar därmed rutiner för att följa upp att leverantörerna följer arbetsrättsliga krav. Rekommendationer lämnas till samtliga bolag.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i de granskade bolagens granskningsredogörelser för 2023.

Styrning, kontinuitet och uppföljning av hemtjänst

Stadsrevisionen har granskat styrning, kontinuitet och uppföljning av hemtjänst. Syftet med granskningen var att bedöma om äldre samt vård- och omsorgsnämndens handläggning av hemtjänstinsatser sker i enlighet med regelverken och om nämnden arbetar systematiskt med stadens värdighetsgarantier.

Oklart i vilken utsträckning genomförandeplaner upprättades

När ett beslut om hemtjänstinsatser har fattats ska utföraren som fått uppdraget att utföra hemtjänsten beskriva i en genomförandeplan hur insatsen ska genomföras. Genomförandeplanen ska upprättas tillsammans med omsorgstagaren senast efter 14 dagar.

I alla de hemtjänstären den som granskades fanns en genomförandeplan som beskrev hur insatsen skulle utföras. Alla planer var däremot inte helt uppdaterade efter det senaste beslutet. Det var inte heller tydligt i alla fall vem som var kontaktpersonal eller om omsorgstagaren hade varit med och tagit fram eller följt upp genomförandeplanen. I vissa fall hade det tagit mer än 14 dagar att upprätta planen.

Även om det fanns planer i ärendena som vi granskade framkom det i granskningen att planerna i många andra fall saknades. Andelen omsorgstagare med aktuella genomförandeplaner rapporteras till förvaltningen men det finns olika sätt att räkna dessa. Granskningen visade att vissa hemtjänstenheter går igenom samtliga ärenden och manuellt räknar varje färdigställd genomförandeplan. Andra enheter tar hjälp av verksamhetssystemet för att räkna.

I intervjuer med förvaltningen framkom det att räkning via verksamhetssystemet förordas, eftersom en manuell räkning tar för mycket tid. Samtidigt visade granskningen att det finns flera brister med beräkningar som görs i verksamhetssystemet och att statistiken över andelen genomförandeplaner riskerar att bli missvisande. Det gick nämligen inte att se om en genomförandeplan var klar eller bara påbörjad. Samtidigt gick

det att registrera flera genomförandeplaner på en och samma omsorgstagare. Dessutom finns det ärenden i verksamhetssystemet som inte avslutats även om insatsen inte längre utförs. Det var därför svårt att avgöra hur många som faktiskt hade en genomförandeplan.

Fast omsorgskontakt höll på att införas

I socialtjänstlagen finns krav på att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövligt. Vid granskningens genomförande i oktober 2023 pågick ett arbete men ingen omsorgstagare hade ännu tilldelats en fast omsorgskontakt.

I övrigt har vi även granskat om beslutsunderlagen innehåller det som de ska, hur insatserna följs upp och hur man arbetar med stadens värdighetsgarantier. Det är svårt att bedöma om arbetet genomförs systematiskt och om garantierna efterlevs.

Bedömning

Vi bedömer att nämnden delvis har en ändamålsenlig handläggning av hemtjänstinsatser men att det finns förbättringsområden. Det gäller framför allt arbetet med genomförandeplaner och statistiken kopplad till dem. Nämnden behöver också se till att omsorgstagarna erbjuds fast omsorgskontakt. Vi har också sett ett antal risker i granskningen bland annat när det gäller dokumentation, uppföljning, synpunktshandtering och egenkontroller. Rekommendationer lämnas till nämnden.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i revisionsredogörelsen för äldre samt vård- och omsorgsnämnden 2023.

Foto: Frida Winter

Revisionens uppdrag

Stadsrevisionen har kommunfullmäktiges uppdrag att granska och främja verksamheten i Göteborgs Stads kommunstyrelse, nämnder och bolag. Uppdraget som förtröendevald revisor skiljer sig på flera sätt från andra politiska uppdrag. Revisorerna är självständiga i förhållande till varandra. De strävar dock efter enighet i fråga om revisionsarbetet och arbetar gemensamt och samordnat i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisorernas arbete med att granska nämnder och bolag ska präglas av oberoende, objektivitet och integritet.

Stadsrevisionen har även granskat

- Resor i tjänsten (omfattar socialnämnderna Centrum, Hisingen och Sydväst samt Nämnden för funktionsstöd, Göteborg & Co AB)
- Delegationsbeslut (Äldre samt vård och omsorgsnämnden, Exploateringsnämnden, Stadsmiljönämnden)
- Inköp och upphandling (Got Event AB, Göteborgs Hamn AB, Göteborgs Leasing AB, inköp- och upphandlingsnämnden, Liseberg AB, nämnden för Intracservice)
- Lokalt föreningsbidrag (socialnämnden Nordost)
- Offentlighet och sekretess (Grefab AB, Higab AB, Göteborgs Spårvägar AB, Bostads AB Poseidon, kulturnämnden, stadsfastighetsnämnden)
- Projektstyrning (Göteborgs Parkerings AB, nämnden för Intracservice, Renova AB)
- Systematiskt kvalitetsarbete inom daglig verksamhet (Nämnden för funktionsstöd)
- Systematiskt arbetsmiljöarbete och personssäkerhet (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Demokrati och medborgarservice, idrotts- och föreningsnämnden, Boplats Göteborg AB, Älvstranden Utveckling AB)
- Samordning av nyproduktion (Förvaltnings AB Framtiden)
- Avyttring av avskrivna inventarier (Göteborgs Stads Bostads AB)
- Avfallshantering vid nyproduktion (Framtiden Byggutveckling AB)
- Informationssäkerhet (Göteborgs Hamn AB, Göteborgs Stadshus AB, inköp- och upphandlingsnämnden, Renova AB)
- Kompetensförsörjning (Gryaab AB, miljö- och klimatnämnden)
- Uthyrningsrutiner för lokaler (Higab AB)
- Systematiskt brandskyddsarbete (förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden)
- Säkerhetsarbete (Göteborgs Leasing AB, Göteborgs Spårvägar AB)
- Bygglovshantering (stadsbyggnadsnämnden)
- Exploateringsekonomi (exploateringsnämnden)
- Fastighetsunderhåll-behovsinventering (stadsfastighetsnämnden)
- Gasverksamheten (Göteborg Energi AB)
- Investeringsverksamheten (Göteborgs Spårvägar AB)
- Planering, budget och uppföljningsprocessen (kommunstyrelsen)
- Snöröjning - planering och organisering (stadsmiljönämnden)
- Spel-kontroll och uppföljning (Liseberg AB)
- Strategisk planering/översiktsplanering (exploateringsnämnden)
- Granskning av livsmedelskontroll (miljö- och klimatnämnden)

Göteborgs Stads årsredovisning 2023

Kommunstyrelsen upprättar årligen en årsredovisning för hela Göteborgs Stad. Revisorernas uppgift är att bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Intern kontroll i redovisningsrutiner

Granskningen av den interna kontrollen i redovisningsrutiner har fokuserat på de redovisningsrutiner som bedömts vara mest väsentliga för att säkerställa riktigheten i den finansiella rapporteringen i Göteborgs Stad. I granskningen framkommer att det behövs en tydligare styrning och hantering av materiella anläggningstillgångar inom staden.

Förvaltningsberättelsen

I enlighet med kommunallagen ska kommunfullmäktige i sin budget fastställa finansiella mål och verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. Målen ska användas för att styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet. Förvaltningsberättelsen innehåller en samlad utvärdering av om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts

Kommunfullmäktiges långsiktiga finansiella inriktningar ligger till grund för de finansiella målvärden som formulerats i budgeten för år 2023. Enligt riktlinjerna för god ekonomisk hushållning är verksamhetsmålen i budgeten att anse som mål för god ekonomisk hushållning. Fullmäktige har beslutat om verksamhetsmål i budgeten för 2023. Granskningen visar att det saknas målvärden och kriterier att stämna av måluppfyllelsen mot och att kommunstyrelsens utvärdering av måluppfyllelsen avser hela mandatperioden och inte året som gått.

I enlighet med de krav som ställs i lagen om kommunal bokföring och redovisning har en balanskravsutredning upprättats i årsredovisningen. Av balanskravsutredningen framgår att Göte-

borgs Stad når upp till balanskravet år 2023 och att en avsättning till resultatutjämningsreserv har varit möjlig att göra.

Rättvisande räkenskaper

Den kommunala redovisningen styrs av lagen om kommunal bokföring och redovisning och av god redovisningssed. Nedan redovisar vi några av de iakttagelser vi har gjort i granskningen av årsredovisningen.

Uppföljning av redovisning av leasing

Föregående år lämnades en rekommendation avseende stadens redovisning av hyresavtal gällande fast egendom med längre löptider. Det fanns då osäkerheter avseende klassificeringen av tecknade avtal samt indikationer på att det rörde sig om finansiell leasing. Leasingavtal kan klassificeras antingen som finansiell eller operationell leasing enligt Rådet för kommunal redovisnings femte rekommendation. Klassificeringen ska utgå ifrån avtalets ekonomiska innebörd.

Enligt uppgift från stadsledningskontoret har ett inventerings- och klassificeringsarbete av hyresavtalen inletts under 2023. Arbetet är planerat att färdigställas under 2024. Av det hittills genomförda arbetet bekräftas att finansiella leasingavtal förekommer i kommunen. Sådana avtal ska redovisas som finansiella leasingavtal. Inget belopp har ännu kunnat fastställas och inga justeringar har gjorts i bokslutet för 2023.

Redovisning av konst

Konst som köps in eller doneras ska värderas och tas upp i resultat- och balansräkningen om intäktskriterierna i Rådet för kommunal redovisnings andra rekommendation är uppfyllda. Kulturnämnden redovisar för närvarande, i enlighet med instruktion från stadsledningskontoret, ingen inköpt konst som tillgångar i balansräkningen. Enligt uppgift från stadsledningskontoret har ett arbete genomförts under året för att utreda redovisningen av tillgångarna. Utredningens resultat kommer att få effekter i redovisningen under 2024.

Bedömning

Det är revisorernas bedömning att Göteborgs Stad i huvudsak har en ändamålsenlig intern kontroll i de redovisningsrutiner som har ingått i granskningen. Vår bedömning är att styrningen mot en enhetlig hantering av materiella anläggningstillgångar inom staden behöver bli tydligare. Utifrån den genomförda granskningen ser vi att det finns behov av att sammanställa och utveckla en samlad stadenövergripande anvisning för hur anläggningstillgångar ska hanteras.

Vidare bedöms Göteborgs Stads årsredovisning inklusive de sammanställda räkenskaperna i huvudsak vara upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal bokföring. Årsredovisningen bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av Göteborgs Stads resultat och ställning, med reservation för redovisningen av finansiell leasing. Av granskningen framgår att det finns leasingavtal som borde redovisas som finansiell leasing i kommunen. Hur stora belopp det handlar om har ännu inte kunnat fastställas. För att säkerställa att god redovisningssed tillämpas behöver frågan utredas ytterligare.

Stadsrevisionen bedömer att konsten inte redovisas i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och i enlighet med god redovisningssed. Kulturnämndens konstsamlingar finns inte upptagna som tillgångar i stadens sammanställda räkenskaper per årsbokslutet 2023. Utifrån kända förhållanden bedömer vi att risken för väsentliga fel i stadens och de sammanställda räkenskaperna är låg men att frågan behöver utredas vidare för att utesluta risken helt.

Förvaltningsberättelsen innehåller en samlad utvärdering av om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Vi bedömer att utvärderingen i förvaltningsberättelsen behöver utvecklas, särskilt i förhållande till utvärderingen av verksamhetsmålen.

Kommunfullmäktiges långsiktiga finansiella inriktningar ligger till grund för de finansiella målvärden som formulerats i budgeten för år 2023. Enligt riktlinjerna för god ekonomisk hushållning är verksamhetsmålen i budgeten att anse som mål för god ekonomisk hushållning. Full-

mäktige har beslutat om verksamhetsmål i budgeten för 2023. Granskningen visar att det saknas målvärden och kriterier att stämma av måluppfyllelsen mot och att kommunstyrelsens utvärdering av måluppfyllelsen avser hela mandatperioden och inte året som gått. Vi anser att utvärderingen av måluppfyllelsen i årsredovisningen inte ska baseras på prognoser för framtiden utan ska avse resultatet för året.

Kommunstyrelsen har bedömt att det föreligger god ekonomisk hushållning både ur ett finansiellt och ett verksamhetsmässigt perspektiv. Revisorernas bedömning är att resultatet i årsredovisningen i allt väsentligt är förenligt med de målvärden fullmäktige beslutat om avseende de finansiella målen för god ekonomisk hushållning.

Vi bedömer däremot att det inte går att avgöra om verksamhetsmålen har uppfyllts till följd av att det saknas målvärden att stämma av resultatet mot och att bedömningen som sker avser mandatperioden och inte året.

I enlighet med de krav som ställs i lagen om kommunal bokföring och redovisning har en balanskravsutredning upprättats i årsredovisningen. Av balanskravsutredningen framgår att Göteborgs Stad når upp till balanskravet år 2023, och att en avsättning till resultatutjämningsreserv har varit möjlig att göra.

Fyra rekommendationer lämnas till kommunstyrelsen, varav tre kvarstår från föregående år.

Mer om granskningen

Läs mer om granskningen i *Granskning av Göteborgs Stads årsredovisning 2023*.

Språkbruk och revisionstermer

Stadsrevisionens granskningar kan leda till rekommendationer och kritik. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran och anmärkning. Anmärkning är allvarligast. En anmärkning kan, när det gäller nämnderna, lämnas med eller utan att ansvarsfrihet tillstyrks.

Uppföljning av kritik från 2022

Göteborg Energi AB och Göteborg Energi Din El AB¹

Lekmannarevisorerna riktade år 2022 kritik i form av en anmärkning till Göteborg Energi AB. De riktade också kritik i form av erinran till Göteborg Energi Din El AB. Detta på grund av bristande följsamhet gentemot ägardirektiven samt brister i intern styrning och kontroll inom elhandeln.

Lekmannarevisorerna bedömde att bristerna var väsentliga inom flera områden. Exempelvis hade principiella ärenden inte lyfts till kommunfullmäktige för ställningstagande, innan bolagsstyrelsen i Göteborg Energi AB fattat beslut. Bristerna inom elhandeln rörde exempelvis ekonomiska underskott under flera år, samt brister i den interna styrningen och kontrollen genom hög

riskexponering. I Göteborg Energi Din El AB hade det också förekommit spekulativ elhandel, utan koppling till slutkunderna, vilket inte var förenligt med ägardirektivet. Lekmannarevisorerna lämnade ett flertal rekommendationer till bolagen.

Årets uppföljning visar att bolagen har vidtagit tillräckliga åtgärder inom de flesta områden som rekommendationerna omfattade. Göteborg Energi AB och Göteborg Energi Din El AB har stärkt sin interna styrning och kontroll inom elhandeln. Göteborg Energi AB har lyft flera principiella ärenden till kommunfullmäktige för beslut. Samtidigt visade årets granskning att det finns behov av att vidta åtgärder för att leva upp till ägardirektivens ekonomiska inriktning. En rekommendation inom det området lämnas därför till Göteborg Energi AB.

¹ Även grundskolenämnden fick under 2022 kritik i form av en anmärkning. Rekommendationerna som föranledde kritiken har dock inte följts upp under 2023. Anledningen är att rekommendationerna är av den karaktär att en uppföljning efter så kort tid inte har bedömts vara meningsfull.

Stadsrevisionen i Göteborgs Stad

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och styrelser.

Stadsrevisionen har kommunfullmäktiges uppdrag att granska och främja verksamheten i Göteborgs Stads kommunstyrelse, nämnder och bolag. Enligt Göteborgs Stads revisionsreglemente väljer kommunfullmäktige 22 förtroendevalda revisorer. Bland de förtroendevalda revisorerna utser kommunfullmäktige även lekmannarevisorer, vilka har ett självständigt uppdrag att granska de kommunala bolag som helt eller till viss del ägs av Göteborgs Stad.

Revisorerna ska med oberoende, objektivitet och integritet granska och främja verksamheten i styrelser och nämnder. Revisorernas uppdrag regleras genom kommunallagen, aktiebolagslagen och Göteborgs Stads revisionsreglemente.

Uppdraget som förtroendevald revisor skiljer sig på flera sätt från andra politiska uppdrag. Revisorerna är oberoende i förhållande till nämnderna och bolagen som ska granskas och avgör självständigt vad som ska granskas. Kommunfullmäktige beslutar om revisorernas budget efter det att kommunfullmäktiges presidium har berett den.

Förtroendevalda revisorer

Jonas Ransgård, ordförande (M)
Torbjörn Rigemar, vice ordförande (S)
Bengt Bivall (V)
Sven Andersson (M)
Birgitta Adler (S)
Jens-Henrik Madsen (S)
Susanne Zetterberg Jensen (M)
Jan Fridén (SD)
Gun Cederborg (V)
Bernt Helin Aili (D)
Ann-Christine Alexandersson (S)
Anna Sibinska (MP)
Alf Landervik (L)
Jonas Bergsten Paija (S)
Elisabeth Viking (KD)
Bengt Eriksson (V)
Hans-Göran Gustavsson (SD)
Eva Nihlblad (S)
Ann-Britt Svensson (M)
Amandus Carlenfors (V)
Erik Fristedt (L)
Christina Rogestam (C)

Revisorernas granskning

Granskningen av nämnder och styrelser ska göras med sådan omfattning att revisorerna årligen kan bedöma om:

- verksamheten har skötts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt
- om Göteborgs Stads årsredovisning, som omfattar kommunens (kommunstyrelsen och nämnderna) och koncernens (kommunen och bolagen) sammanställda redovisning, är rättvisande
- den interna kontrollen i kommunstyrelse, nämnder och bolag är tillräcklig
- resultaten i delårsrapporten och årsbokslutet är förenligt med de mål kommunfullmäktige har beslutat om i budgeten för perioden.

Revisionens uppdrag och arbetsformer regleras i kommunallagen, aktiebolagslagen och Göteborgs Stads revisionsreglemente. Delar av revisorernas uppdrag regleras dessutom i, och påverkas av, annan lagstiftning, som till exempel den kommunala redovisningslagen och lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser.

Rapportering och kommunikation

Kommunfullmäktige ska besluta om årsredovisningen för Göteborgs Stad och ansvarspröva kommunstyrelsen och nämnderna. Som underlag för kommunfullmäktiges prövning lämnar stadsrevisionen en revisionsberättelse och en årsredogörelse. Den senare sammanfattar all den granskning som genomförts under året. Stadsrevisionen redovisar också sina iakttagelser avseende verksamhet och intern kontroll i en

revisionsredogörelse för kommunstyrelsen samt en revisionsberättelse och en revisionsredogörelse för respektive nämnd. För varje bolag upprättas en granskningsrapport och en granskningsredogörelse som behandlar bolagets verksamhet och interna kontroll. Stadsrevisionen genomför också fördjupade granskningar som redovisas i revisionsrapporter.

Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har granskat lämnar vi ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar vi även revisionskritik. Rekommendationer lämnas i syfte att utveckla och förbättra verksamheten. Rekommendationen riktas inte alltid till nämnden eller styrelsen utan kan även framföras på förvaltnings- och bolagsnivå. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran och anmärkning. Anmärkning är allvarligast. För nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet. Graden av kritik beror på frågans betydelse med avseende på mål (verksamhet), medel (ekonomi) och sammanhang (bland annat

förtroende). Graden av kritik har också en tidsdimension: kritiken skärps om den inte i tillräcklig tid eller omfattning har hanterats av styrelser och nämnder. Om revisorerna riktar en anmärkning mot en styrelse, nämnd eller enskilda ledamöter ges denna/dessa alltid en möjlighet att yttra sig till kommunfullmäktige. Revisionskritik mot en styrelse eller en nämnd framgår av granskningsrapporten (för bolag) och revisionsberättelsen (för nämnder). Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder nämnden/förvaltningen eller styrelsen/bolaget har genomfört för att följa revisorernas rekommendationer och kritik.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se